

oriol bohigas in memoriam

Ahir va morir a l'edat de noranta-sis anys **Oriol Bohigas i Guardiola** un referent indiscutible de la cultura catalana del darrer mig segle amb obra al nostre país. La seva energia transformadora va influir en infinitat d'àmbits. En arquitectura va impulsar la recuperació de la modernitat truncada pel franquisme amb la fundació del **Grup R¹** d'arquitectes (1951), els premis **FAD** d'arquitectura i disseny (1958) i la revista **Arquitectura Bis** (1974). També va intervenir decididament en la formació de les noves generacions d'arquitectes des de l'**Escola d'Arquitectura de Barcelona** com a professor (des de 1964), Catedràtic de Projectes (de 1971 fins a 1977, tot i que entremig va ser expedientat pel franquisme) i posteriorment com a direcció (1977-1980) període en què va refer els plans d'estudis i va atraure figures de la talla internacional com **Josep Lluís Sert** i joves professionals com **Ignasi de Solà-Morales**, **Rafael Moneo**, **Alfons Milà**, **Federico Correa**, **Joan Margarit** o filòsofs com **Rubert de Ventós** o **Eugenio Triás**. D'aquesta tasca va sorgir una arquitectura contemporània atenta al context respectada arreu que ha estat batejada com "**model Barcelona**".

Oriol Bohigas, 2012. Foto Marcel·lí Sáenz, El País, 07.007.2012

¹ En la carta que va dirigir a **Mies van de Rohe** per demanar-li la reconstrucció del seu pavelló va definir el **grup R** com: grup d'arquitectes avançats d'Espanya, però principalment de Barcelona. Sembla que la R derivava de Restauració de la Modernitat (J. Gracia, *Un Maestro de Arquitectos*, El país, 18.03.2006).

oriol bohigas in memoriam

En urbanisme va ser peça clau en la profunda transformació de la capital catalana des de l'**Ajuntament de Barcelona**, primer en la direcció de l'àrea (amb **Narcís Serra**, 1980-1984), posteriorment com a conseller en ple projecte olímpic (amb **Pasqual Maragall**, 1984-1991) i finalment com a regidor (1991-1994). En l'àmbit de la promoció cultural va ser fundador de l'**editorial 62**, de la que va ser president entre 1975 i 1999, president de la **Fundació Miró**, de 1980 a 1988, així com de l'**Ateneu Barcelonès**, de 2003 a 2011. Des del despatx **MBM** que compartia amb **Josep Maria Martorell** (1925-2017) i **David Mackay** (1933-2014) va donar exemple amb obres que han estat reconegudes amb més de mig centenar de premis en diferents països europeus² i, en el cas d'Espanya, amb deu premis **FAD**. No debades ha estat citat en el *cànon* de **Leonardo Benevolo**, *Storia dell'architettura moderna*³, per la seva obra "cultura i estimulant".

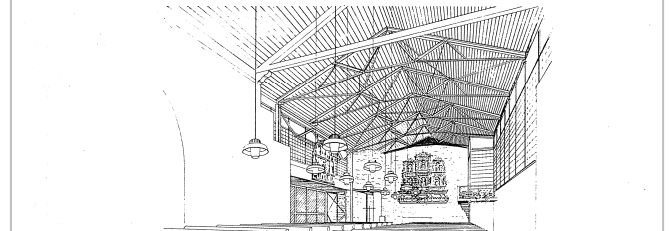
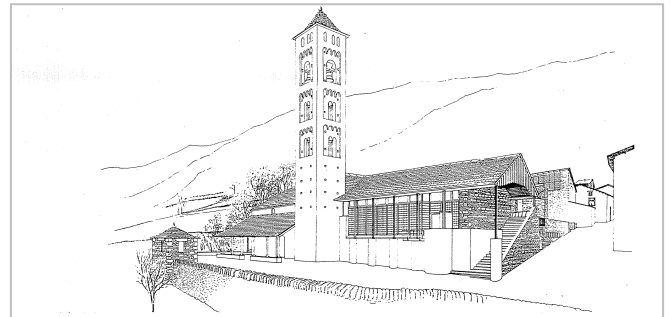
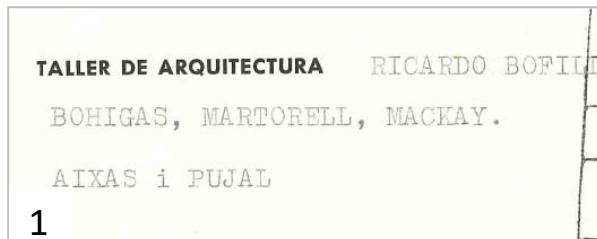
El seu treball també va arribar al nostre país tal com ja vam apuntar en el nostre escrit **Oriol Bohigas a Andorra**. Va estar en les primeres passes del **Santuari de Meritxell** (1973-74), va assessorar la **Caixa Andorrana de Seguretat Social** (CASS) en el concurs d'habitatges de **Prada Casadet** (1983), va reordenar l'entorn de **Sant Martí de la Cortinada** (1983-84), va ampliar de l'església de **Santa Eulàlia d'Encamp** (1987-89) i va bastir el **Centre Cívic i Esportiu d'Ordino** (1992-1996).

² Com la Medalla d'Or al Mèrit Artístic de la Ciutat de Barcelona (1986), la Medalla d'Urbanisme de l'*Académie d'Architecture* de París (1988), la Medalla d'Or de l'Arquitectura del *Consejo Superior de los Colegios de Arquitectos de España* (1990), Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya (1991), Premi ciutat de Barcelona (1999), Medalla Francesc Macià de la Generalitat de Catalunya (2006), *Premio Nacional de Arquitectura* del govern d'Espanya (2008), Premi Nacional de Cultura de Catalunya (2011) i la Medalla d'Or de la ciutat de Barcelona (2018).

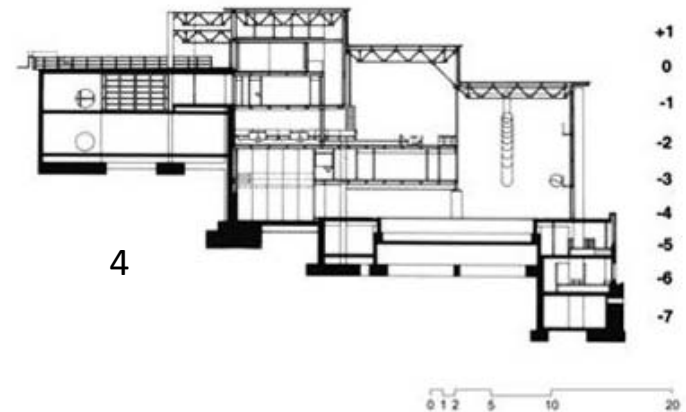
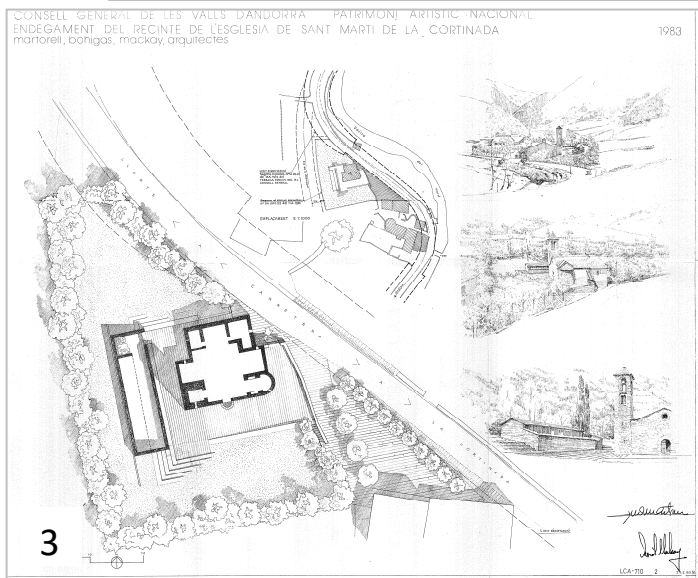
³ L. Benevolo, *Storia dell'architettura moderna*, Roma, 1994

oriol bohigas in memoriam

2

4

De dalt a baix i d'esquerra a dreta: 1.-Encapçalament de la carta que envia al Consell General l'equip inicial del projecte de Meritxell: Ricardo Bofill, Oriol Bohigas, Josep Martorell, David Mackay (BMB), Pere Aixàs i Albert Pujal. En ella es fa unes indicacions urbanístiques de l'entorn de Meritxell per tal de preservar-lo fins a tenir enllestit l'avantprojecte. (Carta del 25 de juny de 1973, registre d'entrada de data 2.07.1973 núm. 205-A). 2.-Perspectiva del projecte d'ampliació de l'església de Santa Eulàlia d'Encamp. Es pot veure com canvia la percepció de l'espai tant a l'exterior com a l'interior. Vistes que devem als serveis tècnics del ministeri d'Ordenament. 3.-Una de les làmines del projecte de MBM per l'església de la Cortinada. De les coses que més sorprenen dels projectes de MBM és la seva qualitat gràfica amb quantitat d'informació a totes les escales, des de les vistes generals, a les plantes passant pels detalls. Són làmines no tan sols explicatives sinó amb una forta càrrega estètica per si soles. En aquest cas manca la signatura de Bohigas a baix a la dreta. Plànol que devem als serveis tècnics del ministeri d'Ordenament. 4.- Secció del centre esportiu d'Ordino.

oriol bohigas in memoriam

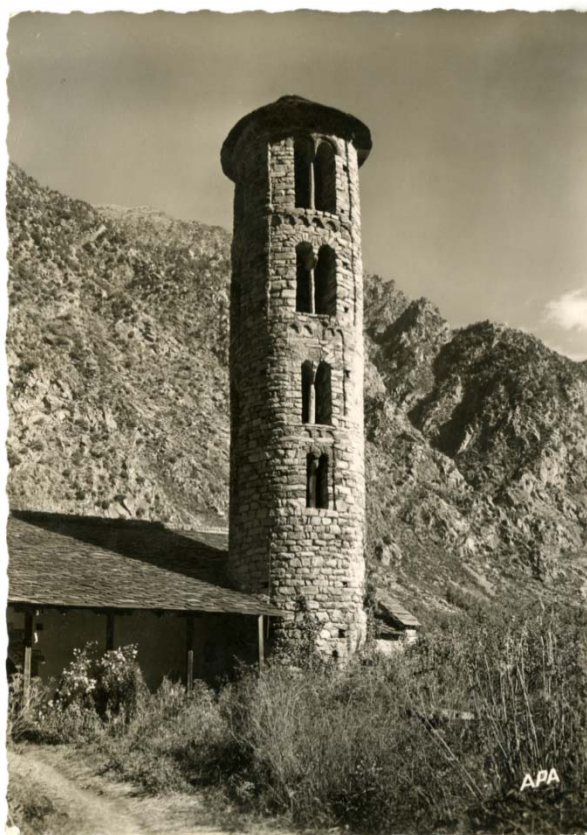
La relació amb **Andorra** devia ser més que professional, ja que des de mitjans dels anys cinquanta sembla que passava alguns dies a l'any a les nostres valls. De fet, una postal solta de l'Arxiu del **COAC** ens va posar en alerta. Es tracta d'una imatge de la torre de l'església de **Santa Coloma** que en l'arxiu no té cap referència concreta. La sorpresa va ser que es va enviar el dia de Tots Sants de l'any 1955 a Bohigas. La missiva deia⁴:

Estimat amic,

T'agraeixo molt la teva felicitació i lamento que no vinguessis. Aquí s'està molt bé.

Una abraçada,

Ramón

⁴ Per qüestions de privacitat l'arxiu no ens ha deixat fotocopiar l'escrit.

oriol bohigas in memoriam

Com va dir, un altre català universal, **Manuel Vázquez Montalvan**, en l'article *Si Bohigas hubiera sido alcalde* (<http://www.udc.es/etsa/biblioteca/red/bohigas.pdf>):

Si como profesional de la arquitectura, junto a Martorell y Mackay, ha representado la apuesta por una arquitectura racional y arraigada, como programador en la reconstrucción de Barcelona tuvo que encontrar la síntesis entre el sentido común y el sueño, sin caer en el injusto término medio.

Esperem que ens hagi deixat com desitjava: segut i discutint sobre algun tema interessant⁵. Nosaltres el recordarem repassant els seus deliciosos dietaris on parlava de tot i de tothom sense pels a la llengua.

T. +376 869 558 . www.enricdilme.com

Av. Fiter i Rossell 109 . local 2
AD700 Escaldes-Engordany . Andorra

Escrit a Escàs, la Massana el primer dia de desembre del MMXXI

⁵ Núria Navarro, *Oriol Bohigas el cerebro del "modelo Barcelona"*, El Periódico, 27/09/2017

oriol bohigas in memoriam